

Memorandum

Datum : 10 oktober 2007
Aan : PS
Van : GS Tel.: 2126
Onderwerp : Beantwoording vragen commissie BEM over begroting 2008

Geachte leden van Provinciale Staten,

In de commissie BEM van 8 oktober j.l. kwamen de volgende vragen aan de orde m.b.t. de begroting 2008:

1. Uitgebreid(er) antwoord op vragen in het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer
2. De derde geldstroom in beeld brengen, er zou teveel de nadruk liggen op de lastenkant van de begroting
3. Meer dan 1x per jaar een liquiditeitsprognose geven (minstens 3x volgens mevr. Smit)
4. Specificatie 2 mln. stelpost (nieuw beleid).
5. “Vertaling” juni- en septembercirculaire
6. Vraag inzake verhoging tarieven leges per 1 januari 2008

Antwoorden:**1. Algemene reactie:**

Het jaar waarin de verkiezingen en de coalitievorming plaatsvinden en het collegeprogramma voor de komende bestuursperiode wordt samengesteld, leidt er toe dat het proces voor de totstandkoming van de begroting van het volgende jaar veelal afwijkt van de gangbare procedure.

Wij hebben er voor gekozen om de baten en lasten ten aanzien van het bestaande beleid te verwerken in de primitieve begroting 2008 en de baten en lasten met betrekking tot het coalitieakkoord op te nemen in een begrotingswijziging. De keuze voor deze handelwijze is uiteindelijk ingegeven door een aantal overwegingen:

- de aard en de omvang van de werkzaamheden, alsmede de daaraan gekoppelde doorlooptijd van beide documenten is dermate afwijkend dat het verwerken van de resultaten van het een (het coalitieakkoord) in de ander (de begroting) niet haalbaar bleek. Niettemin zijn de hiermee samenhangende processen wel op elkaar afgestemd, zodat beide documenten in het najaar aan Provinciale Staten kunnen worden aangeboden. De uitwerking van het coalitieakkoord in de vorm van een begrotingswijziging zal in december 2007 aan Provinciale Staten worden aangeboden;
- de uitwerking van het coalitieakkoord willen wij graag met betrokken maatschappelijke instellingen en organisaties verder vorm geven. Dat maakt een inpassing in de bestaande begrotingsopzet thans niet mogelijk. De begrotingswijziging die voortvloeit uit het coalitieakkoord zal naar verwachting er een zijn op hoofdlijnen (vooralnog een toerekening op programmaniveau). Nadat verdere uitwerking met het veld heeft plaatsgevonden zal toewijzing aan productgroepen en producten plaatsvinden op basis van de zogenaamde drie W-vragen (1; wat willen we bereiken? 2; wat gaan we daarvoor doen? 3; wat mag dat kosten?);

- dit maakt het mogelijk om de middelen met betrekking tot het coalitieakkoord herkenbaar in de begroting en meerjarenraming op te nemen, zodat de uitvoering hiervan ook kan worden gemonitord.

Bij aanvang van het proces om tot de begroting 2008 te komen, bestond nog het voornemen om deze inclusief de gevolgen van het coalitieakkoord weer te geven. Dit bleek niet haalbaar. Als gevolg daarvan is de concept begroting 2008 geschoond voor alle zaken die verband hielden met het coalitieakkoord. Op onderdelen zijn enkele omissies opgetreden. Ten aanzien hiervan is een erratum opgesteld.

Een algemene opmerking over de huidige gepresenteerde set indicatoren is dat er in de begroting 2009 een nieuwe set indicatoren zal worden opgenomen. Het huidige PS/GS heeft bij monde van de subcommissie voor de jaarrekening de voorkeur uitgesproken een en ander te realiseren in de begroting 2009.

Het was, mede door de reorganisatie en de coalitieonderhandelingen in combinatie met de deadline voor de huidige begroting, niet meer mogelijk een nieuwe set indicatoren in de begroting 2008 op te nemen. In het masterplan is aangekondigd dat gewerkt zal worden aan een nieuwe set indicatoren die in de begroting 2009 zal worden opgenomen. Hiertoe zal ook overleg plaatsvinden tussen Financiën (KBC) en de subcommissie voor de jaarrekening.

Specifieke opmerkingen:

Conclusie 1: De aansluiting tussen het coalitieakkoord en de programmabegroting 2008 is onvolledig. Controle van het beleid achteraf wordt daardoor moeilijk.

Bevinding 1:

1 GS hebben de begroting 2008 vastgesteld op 17 juli, bijna 4 maanden vóór behandeling door PS (5 november) en toezending aan BZK (15 november). PS hebben de begroting op woensdag 15 augustus onder embargo ontvangen. Het collegeprogramma 2007-2011 (vastgesteld door GS op 4 september) is daardoor nog niet in de begroting 2008 verwerkt. Bij een goede afstemming had het collegeprogramma direct in de begroting verwerkt kunnen worden, zoals in andere Randstadprovincies, in plaats van met een begrotingswijziging.

Antwoord:

Gekozen is voor gescheiden producten, die worden behandeld in PS.

De begroting is op verzoek van GS geschoond naar verwijzingen naar het coalitieakkoord 2007-2011. Verantwoording wordt daardoor niet bemoeilijkt.

Door het feit dat het coalitieprogramma nog nader uitgewerkt moet worden, kan thans geen invulling gegeven worden aan de 3-w-vragen.

Abusievelijk is op enkele plaatsen nog een verwijzing naar het coalitieakkoord blijven staan.

Het nieuwe collegeprogramma 2007 - 2011 is niet in de begroting verwerkt en zal via een begrotingswijziging in december 2007 aan PS worden voorgelegd ter vaststelling.

Bevinding 2:

Hoewel de ambities en kosten van het nieuwe coalitieakkoord nog niet in de begroting zijn verwerkt, is bij de bepaling van de weerstandscapaciteit en de rente-inkomsten wel rekening gehouden met de financiële consequenties van het coalitieakkoord.

Antwoord:

De begroting is in beginsel exclusief het coalitieakkoord.

Bij de verwerking van het besluit zijn abusievelijk een aantal toelichtingen onvoldoende aangepast. Inmiddels is een erratum gemaakt.

Dat de weerstandsparagraaf niettemin uitgaat van de verwerking van het coalitieakkoord, had bij consequente doorwerking niet moeten plaatsvinden. Vanuit een oogpunt van voorzichtigheid (vooruitlopend op) bij inpassing van het coalitieakkoord in de begroting 2008, geeft de weerstandsparagraaf het juiste beeld weer.

Conclusie 2: De stand van de reserves is in de begroting 2008 niet juist weergegeven.

Bevinding 3:

In de tekst van de begroting is vermeld dat in 2007 een interimdividend van afgerond € 70 mln. is uitgekeerd in verband met de afwikkeling van de verkoop van REMU NV. Deze inkomsten zijn echter in de financiële begroting niet opgenomen, anderzijds is wel rekening gehouden met de rente-inkomsten van deze 70 mln.

Het alsnog opnemen van de dividenduitkering verhoogt de stand van de reserves met € 70 mln.

Antwoord:

GS heeft gekozen voor een primitieve begroting, exclusief coalitieakkoord.

Het coalitieakkoord komt met een begrotingswijziging in december 2007 in een vergadering van PS aan de orde.

Beide documenten bevatten het totaal.

De uitkering van de € 70 mln. (interimdividend REMU) heeft nog niet plaatsgevonden. Dat is in september gebeurd. Daarom is dit bedrag nog niet opgenomen in de financiële begroting. Strikt genomen had dus ook de verwerking van de rente-inkomsten niet verwerkt moeten worden. Zie ook het antwoord bij bevinding 2.

Er is dus inmiddels een erratum op de begroting 2008 gemaakt en verspreid..

Bevinding 4:

De resultaten van de begrotingen 2008-2010 van respectievelijk € 21,5 mln., € 27,6 mln. en € 30,1 mln. zijn niet aan de algemene reserve toegevoegd.

Antwoord:

Het resultaat op de begroting is nog niet toebedeeld.

Conclusie 3: De beleidsinformatie in de productgroep Jeugdzorg voor kaderstelling en controle is nog steeds van matige kwaliteit.

Bevinding 5:

Beleidsinhoudelijk komt de informatie in de Productgroep jeugdzorg in de begroting 2008 grotendeels overeen met de informatie in de begroting 2007. Hierdoor wordt onvoldoende duidelijk welke specifieke prestaties in de afzonderlijke jaren zullen worden geleverd.

Antwoord:

De activiteiten en de te behalen resultaten in de jeugdzorg lopen niet zo ver uiteen tussen de jaren. De begroting 2009 wordt volledig opnieuw opgezet, inclusief prestatie-indicatoren. Daartoe zal een traject gestart worden met de staten. Zie ook de algemene reactie hierboven.

Bevinding 6:

In de begroting wordt beantwoord wat de provincie wil bereiken, wat de provincie daarvoor gaat doen en wat dit gaat kosten. Net als vorig jaar constateert de Rekenkamer dat niet meteen duidelijk is op welke plaats in de begroting deze informatie is terug te vinden.

Antwoord:

Het traject met de drie w-vragen wordt opgestart en wordt verwezenlijkt in de begroting 2009.

Overigens staat deze informatie in de begroting alleen niet onder “3 w”-kopjes.

Bevinding 7:

Wat de provincie wil bereiken en wat de provincie daarvoor gaat doen sluiten inhoudelijk voldoende op elkaar aan.

Antwoord:

Hier kan de provincie mee instemmen.

Bevinding 8:

Het doel van de provincie op het gebied van jeugdzorg is onvoldoende specifiek geformuleerd. De bijbehorende indicatoren zijn grotendeels prikkelend, maar zijn niet volledig meetbaar en tijdgebonden.

Antwoord:

Zie het antwoord bij vraag 5.

Conclusie 4: De beleidsinformatie in het programma Water is verbeterd. De weergave kan duidelijker.

Bevinding 9:

In het programma Water wordt gestructureerd beantwoord wat de provincie wil bereiken, wat de provincie daarvoor gaat doen en wat dit gaat kosten in 2008.

Antwoord:

Hier kan de provincie mee instemmen.

Bevinding 10:

Wat de provincie wil bereiken en wat de provincie daarvoor gaat doen sluiten inhoudelijk voldoende op elkaar aan.

Antwoord:

Hier kan de provincie mee instemmen.

Bevinding 11:

Wat de provincie wil bereiken is grotendeels specifiek, prikkelend en tijdgebonden. De weergave van de realisatie- en streefwaarden is echter nog niet voldoende transparant.

Antwoord:

Zoals al vermeld zal gestart worden met een herziening van de indicatoren.

Conclusie 5: De paragraaf Weerstandsvermogen is van goede kwaliteit en sterk verbeterd ten opzichte van vorig jaar.

Bevinding 12:

De paragraaf Weerstandsvermogen bevat een duidelijk overzicht van de risico's en de daarbij behorende kansen en risicobedragen.

Antwoord:

Hier kan de provincie mee instemmen.

Bevinding 13:

De paragraaf Weerstandvermogen geeft duidelijk weer uit welke middelen de weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Antwoord:

Hier kan de provincie mee instemmen.

Bevinding 14:

Het beleid omtrent de aanwending van de weerstandscapaciteit is aanwezig.

Antwoord:

Hier kan de provincie mee instemmen.

2. 3^e geldstroom Provincie Utrecht

Wat zijn de inkomsten van de provincie in 2008?

Wij verwachten aan algemene inkomsten in 2008 te ontvangen:

1	Van de burgers van de provincie Utrecht door het heffen van opcenten op de motorrijtuigenbelasting	100
2	Van het Rijk in het kader van een uitkering uit het Provinciefonds	59
3	Uit het beleggen van gelden, dividenden en overige inkomsten	23
4	Saldo stortingen en onttrekkingen aan de reserves	28
Totale algemene inkomsten		210

Voor het realiseren van ons beleid zijn aanvullend op de algemene inkomsten aparte inkomstenbronnen (waaronder specifieke uitkeringen):

1	Door aanwending van interne budgetten voor het project Hart van de Heuvelrug	4
2	Van het ministerie van VROM voor investering stedelijke vernieuwing (ISV)	4
3	Van het ministerie van LNV voor de realisering van het Landelijk gebied	32
4	Van het ministerie van VROM voor het realiseren van het Waterhuishoudingplan	2
5	Van het ministerie van VROM voor het realiseren van milieudoelstellingen	5
6	Van het ministerie van V&W en derden voor verkeer en vervoersprojecten	100
7	Van het ministerie van VWS en derden in het kader van Jeugdzorg en Sociale Pijler	89
8	Diverse overige uitkeringen	2
Totale overige inkomsten waaronder specifieke uitkeringen		238

Totaal inkomsten	448

(zie blz. 12 programmabegroting 2008)

De ramingen voor het Provinciefonds zien er nu als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Provinciefonds	2007	2008	2009	2010	2011
Stand Begroting 2007	56.432	58.114	59.793	61.497	62.727
Stand Overdrachtsdocument 2007 /Begr. 2008	56.426	58.627	60.315	61.618	62.776

(zie blz. 203 programmabegroting 2008)

Dividend

Ook de te ontvangen winstuitkeringen (dividenden) van de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank vormen onderdeel van de algemene middelen. Ten opzichte van de Begroting 2007 doen zich geen wijzigingen voor. De totaalopbrengst blijft derhalve voor de jaren 2007 tot en met 2011 voorsnog gehandhaafd op € 200.000.

(zie blz. 203 programmabegroting 2008)

3. liquiditeitenprognose

Conform de Verordening Interne Zaken 2004 vindt het uitzetten van de overtollige kasmiddelen plaats op basis van een actuele liquiditeitenprognose. In de praktijk betekent dit dat wij de korte liquiditeitenprognose dagelijks bijwerken en de meerjarige liquiditeitenprognose meerdere keren per jaar.

4. Stelpost nieuw beleid

In de meerjarenraming 2008 e.v. is voldoende ruimte om ieder jaar structureel € 2 mln. *meer* te bestemmen voor nieuw beleid dan het jaar daarvoor.

Maar omdat in de programmabegroting 2008 geen nieuw beleid is opgenomen, is de € 2 mln. van 2008 structureel toegevoegd aan het begrotingsaldo (= beschikbare middelen).

Rekening dient gehouden te worden met het feit dat van de beschikbare middelen reeds bestemd zijn: voor ontwikkeling van het stationsgebied Driebergen-Zeist: € 450.000 in 2008 en € 300.000 in 2009. Dit is vóór bestemming van middelen voor het coalitieakkoord.

Één en ander staat schematisch weergegeven in de tabel hierna:

Schematische weergave: beschikbaar voor nieuw beleid (bedragen x € 1.000)

	2008	2009	2010	2011
Structureel m.i.v. 2008:	~~2.000~~	~~2.000~~	~~2.000~~	~~2.000~~
Structureel m.i.v. 2009:		2.000	2.000	2.000
Structureel m.i.v. 2010:			2.000	2.000
Structureel m.i.v. 2011:				2.000
Saldo begroting exclusief nieuw beleid 2008 (= beschikbare middelen):	19.523	25.611	28.118	37.032
Saldo begroting inclusief nieuw beleid 2008 (= beschikbare middelen):	21.523	27.611	30.118	39.032
Af: reeds bestemd voor ontwikkeling stationsgebied Driebergen Zeist	- 450	- 300		

Feitelijk per saldo beschikbaar:	21.073	27.311	30.118	39.032

Het bovenstaande is na te lezen in de programmabegroting 2008:

- op blz. 9 paragraaf 1.6
- op blz. 205 en 206 paragraaf 4.5.3
- op blz. 210 in de tabel bij vak C, regel "Beschikbaar voor nieuw beleid" en regel H onderaan "saldo begroting"

Inmiddels is voor 2008 ook een bedrag bestemd ad € 675.000 voor Wabo.

5. "Vertaling" juni- en septembercirculaire

Akkoord rijk en provincies 2008

De gevolgen in het kort voor de provincie Utrecht

Juni-circulaire

Zie info bij septembercirculaire. Het verschil is dat in de juni-circulaire nog sprake was van een storting van € 22 mln. i.p.v. € 23 mln. aan LNV door de Provincie Utrecht.

September-circulaire

Rijk en provincies hebben nog geen bestuursakkoord gesloten. Begin september hebben zij wel financiële afspraken gemaakt over 2008. Provincies gaan € 200 mln. bijdragen aan rijksinfrastructuurprojecten en het Investeringsbudget landelijk gebied. Deze bijdrage komt in plaats van de afroming van provinciale vermogens zoals in het Coalitieakkoord van het kabinet Balkenende IV was opgenomen.

Een gemengde commissie gaat het komende half jaar voorstellen voor decentralisatie voorbereiden. Deze moeten de basis vormen voor een bestuursakkoord tussen rijk en provincies in het voorjaar van 2008. Naast decentralisatie zullen daarin ook onderwerpen als het profiel van de provincies, vermindering van administratieve lasten en vermindering van bestuurlijke drukte aan de orde komen.

Consequenties voor de provincie Utrecht:

- Bijdrage aan MIT en ILG van € 23 mln. (herziening van het bedrag van € 22 mln.). Dit is een bijdrage per provincie voor Meerjarenprogramma infrastructuur en transport (MIT)-projecten en investeringsbudget Landelijk gebied (ILG). Feitelijk betekent dit dat de provincie Utrecht voor 1 maart 2008 dit bedrag gestort moet hebben op rekening van respectievelijk V&W en LNV. Het is opgesplitst in € 3 mln. ILG en € 20 mln. Holendrecht Oudenrijn.
- Streven om in het voorjaar van 2008 een bestuursakkoord tussen rijk en provincies te bereiken voor de periode 2009-2011.
- Het kabinet en het IPO komen overeen de normeringssystematiek (trap op, trap af) te continueren. Dat wil zeggen dat de koppeling tussen de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven en de ontwikkeling van het provinciefonds gehandhaafd blijft.
- Het rijk en provincies spreken af gezamenlijk een commissie te vormen die decentralisatievoorstellen zal ontwikkelen.

Hieronder zijn enkele stukken gekopieerd uit de septembercirculaire.

1.2. Nettering specifieke uitkeringen

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 22 mei 2007 is over de nettering van de specifieke uitkeringen afgesproken dat deze volledig wordt gecompenseerd door het kabinet (conform het onderzoeksrapport van Cebeon). Het IPO stemt in met de nettering van specifieke uitkeringen.¹

Vanuit de provincies wordt op voorhand aangegeven dat de Randstadprovincies voor hun bijdrage voor de periode 2009 – 2011 prioriteit geven aan investeringen in het Urgentieprogramma Randstad (UPR). Daarmee sluiten de Randstadprovincies ook aan bij de nieuwe werkwijze zoals neergelegd in het UPR. De Randstadprovincies zijn wel bereid dit in het perspectief van nieuwe decentralisatievoorstellen de discussie hierover met het kabinet en de andere provincies aan te gaan.

1.4 Provinciale belastingen

Provincies zullen voor uitvoering van dit akkoord hun belastingen ten opzichte van wat in de provinciale coalitieakkoorden is afgesproken, niet extra verhogen. De investeringsagenda van € 200 miljoen euro wordt daarmee niet afgewenteld op de burger. De ontwikkeling van de provinciale lasten zal worden gevolgd en zo nodig onderwerp vormen van bestuurlijk overleg.

Bijlage 1 Ontwikkeling accres provinciefonds 2008 – 2011

Het financiële kader begint met het beeld van de ontwikkeling van het provinciefonds als gevolg van het Coalitieakkoord. Vervolgens wordt de reële groei van het provinciefonds voor 2008 – 2011 weergegeven. De berekeningen en bedragen zijn gebaseerd op de voorjaarsnota 2007.

Provincies mutatie (accres) conform CA	2008	2009	2010	2011
- CA: PF aandeel regionaal economisch beleid	0	25	25	50
- CA: Aandeel PF in EHS en uit vitaal en veelzijdig platteland	15	20	35	50
- CA: naar rato ombuigingsinspanning provincies	-28	-32	-40	-44
- additionele toevoeging t.o.v. CA	16	17	24	24
- MLT	8	8	4	8
- Juiste verdeling omvang accres CA naar GF/PF conform normeringssystematiek	-2	-19	-23	-48
Extra op basis van Coalitieakkoord/CEP (trap op/trap af)	9	19	25	41

Provincies	2008	2009	2010	2011
Extra PF 2008-2011 (Miljoenennota)	5	23	36	47
Toevoeging op basis van Coalitieakkoord/CEP	9	19	25	41
Extra reeel accres PF2008-2011*	15	41	61	88

*De berekening van het accres betreft een tussenstand van het extra accres ten opzichte van de Miljoenennota 2007 (septembercirculaire). Uiteindelijk wordt het definitieve accres jaar t vastgesteld bij Voorlopige rekening t+1 (maartcirculaire)

Verder heeft de septembercirculaire voor de provincie Utrecht niet tot nieuwe inzichten geleid.

6. Vraag inzake verhoging tarieven leges per 1 januari 2008

In de commissievergadering van 8 oktober jl. is de vraag gesteld waarop het percentage van 2,25% voor de verhoging van de tarieven voor de leges is gebaseerd.

Dit percentage is gebaseerd op de loon- en prijsstijging 2008 zoals deze in de MEV (Macro Economische Verkenning) 2007 is opgenomen. Het gaat hier om een loonstijging van 2% en een prijsstijging van 2,75%.

Hiervan is op de volgende wijze een gemiddelde berekend.

In de begroting 2008 is opgenomen dat het loongevoelige deel van de jaarschijf 2008 € 56.675.000 bedraagt en het prijsgevoelige deel € 28.245.000.

Tezamen bedraagt dit € 84.920.000.

Om nu te komen tot de gemiddelde loon- en prijsstijging wordt het loongevoelige deel van het loonstijgingspercentage berekend (a) en het prijsgevoelige deel van de prijsstijging (b).

(a) $56.675/84.920 \times 2\% = 1,34\%$

(b) $28.245/84.920 \times 2,75\% = 0,91\%$

Dit komt tezamen uit op een gemiddelde loon- en prijsstijging van 2,25%.